TMT 55. évf. 2008. 11–12. sz.

Bakos Éva – Haszonits András

Korszakváltás és új stratégiák a szellemi tulajdon területén nyújtott e-szolgáltatásokban

A gazdaságilag legfejlettebb országok és az Európai Unió innovációs politikája határozza meg azokat a trendeket, amelyek a szellemi tulajdonra vonatkozó információs szolgáltatások fejlesztési irányait alapvetően befolyásolják. Ehhez igazodva szorosabb kapcsolat kiépítésére törekednek a szolgáltatók az iparral, az innovációs folyamat résztvevőivel. A nemzetközi szellemitulajdon-védelmi szervezetek innovációtámogató politikájában az iparjogvédelmi információszolgáltatáson nyugvó innovációtámogatás előtérbe került az ezredforduló óta.

Napjainkban a műszaki fejlődés felgyorsulásának szemtanúi vagyunk, s ha a múlt században (alig néhány éve) úgy gondoltuk, hogy a fejlődés e területen már követhetetlen, akkor az ezredfordulótól napjainkig eltelt hét év technikai fejlődésének eredményei minden korábbi elképzelésünket felülírták. Könnyű kikövetkeztetni, hol kapcsolódnak e folyamathoz a szabadalmak, milyen jelentőségük van a technikai fejlődés trendjeinek megismerésében a szabadalmi dokumentumoknak, milyen szerepet játszanak az innovációs láncban a megszerezhető, nyilvános iparjogvédelmi információk. Komoly összegeket jelenthet (megtakarítást vagy veszteséget) a vállalkozások számára az így nyerhető információk megszerzése vagy figyelmen kívül hagyása.

A szellemi tulajdonra vonatkozó információs szolgáltatások terén bekövetkezett változások ismertetése előtt célszerű röviden áttekintenünk az elmúlt néhány évben az innovációs versenyre jellemző legfontosabb eseményeket, mutatókat.

Innováció és szellemi tulajdon

Európai és hazai trendek az innovációs verseny világában

Az *Európai Bizottság* megbízásából a *Maastrichti Innovációs, Technológiai Gazdasági és Szociális Kutatási és Oktatási Központ* (*Maastricht Economic and Social Research and Training Centre on Innovation and Technology = UNU-MERIT*) az *Európai Bizottság Közös Kutatási Központja* (*Joint Research Centre Institute for the Protection and Security of the Citizen of the European Commission*) évente elkészíti az *Európai Innovációs Eredménytáblát* (*European Innovation Scoreboard*), amely a tagállamok, az USA és Japán innovációs teljesítményét hasonlítja össze.

A 2007. évi eredménytábla az elmúlt öt év adatait összehasonlító elemzést is közöl, amely rávilágít, hogy a mutatók alapján (*Summary Innovation Index = SII*) a magyar innovációs teljesítmény fokozatosan romlott az elmúlt időszakban. Az ábrából is látszik, hogy az ezredforduló óta hazánknak nem sikerült lendületet nyernie, szemben a hasonló adottságokkal rendelkező országokkal, amelyek időközben felzárkóztak, illetve egyre nagyobb előnyre tettek szert (*1. ábra*).

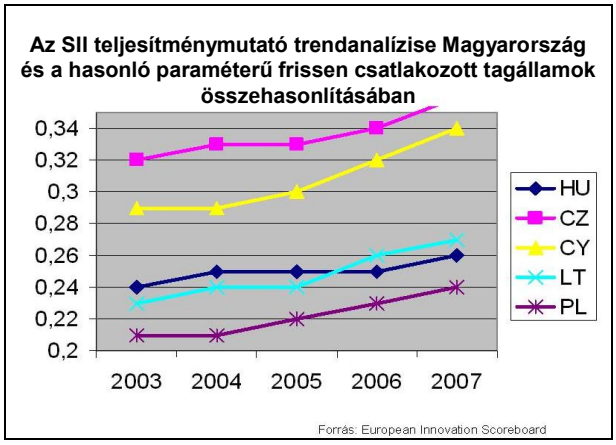

1. ábra **Összesített innovációs mutató (SII) 2003–2007**

Magyarország mára az európai országok összesített innovációs indexmutatóinak összehasonlításában a „felzárkózók" (Spanyolország, Ciprus, Olaszország, Csehország, Norvégia, Ausztria, Észtor-

ság) csoportjából lecsúszott a „lemaradók” (Románia, Litvánia, Bulgária, Horvátország, Lengyelország, Portugália, Szlovákia, Litvánia, Málta) közé, és még ezek között is csak bronzérmes helyezést ért el, ugyanis Málta és Lettország is megelőzte (*2. ábra*). A hazánk által elért eredmény csak 57%-a az EU 27-ek átlagának, illetve 35%-a a legjobb teljesítményt nyújtó Svédországénak.

A 2008 februárjában közölt felmérés alapján, amely az európai átlaghoz való felzárkózáshoz szükséges időt vizsgálta változatlan trendet feltételezve, hazánk Olaszországot leszámítva a legelmaradottabb (*3. ábra*), mert a trendelemzés alapján közel három és fél évtized szükséges ahhoz, hogy a jelenlegi 0,26-os értékről utolérjük az EU 0,45-ös átlagát.

Az „összesített innovációs index” öt alapvető teljesítménymutató-csoportot vizsgál. Ezek között szerepel az „innovációs hajtóerő”, amely elsősorban az egyes országok oktatási jellemzőit veszi számításba; a „tudásteremtés”, amely a K+F tevékenység jellegét, finanszírozását vizsgálja; az „innovációs és vállalkozókedv” mutatócsoport a befektetői jelenlétet és vállalkozói innovativitás fokát képezi le; és míg az „alkalmazás” mutató az innovatív termékek piaci jelenlétét, a kutató-fejlesztő munkaerő arányát elemzi, addig a „szellemitulajdonvédelem” mutató a K+F tevékenység eredményeként létrejövő megoldások jogi oltalmazásának gyakoriságát tükrözi.

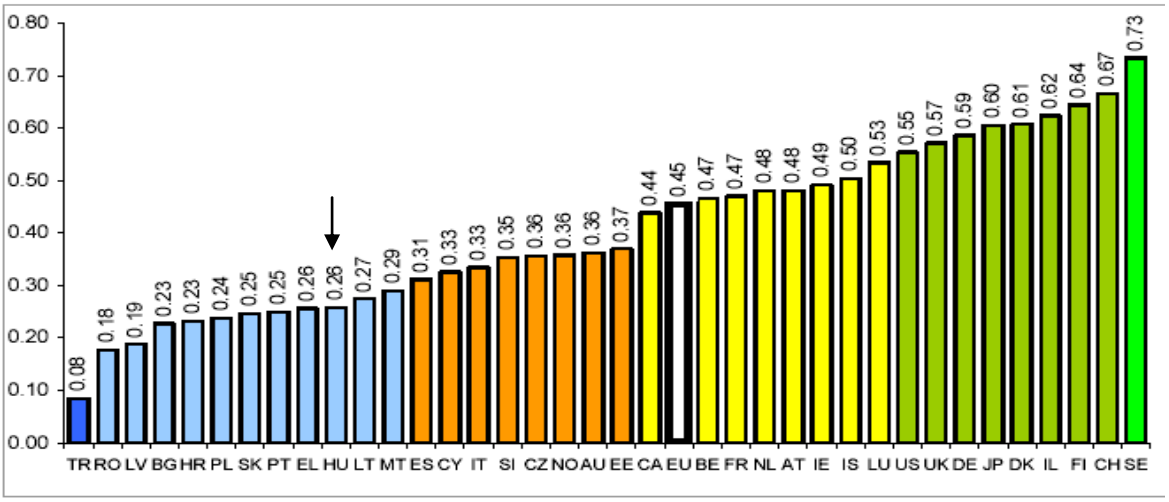

2. ábra **Összesített innovációs mutató országonként, 2007**

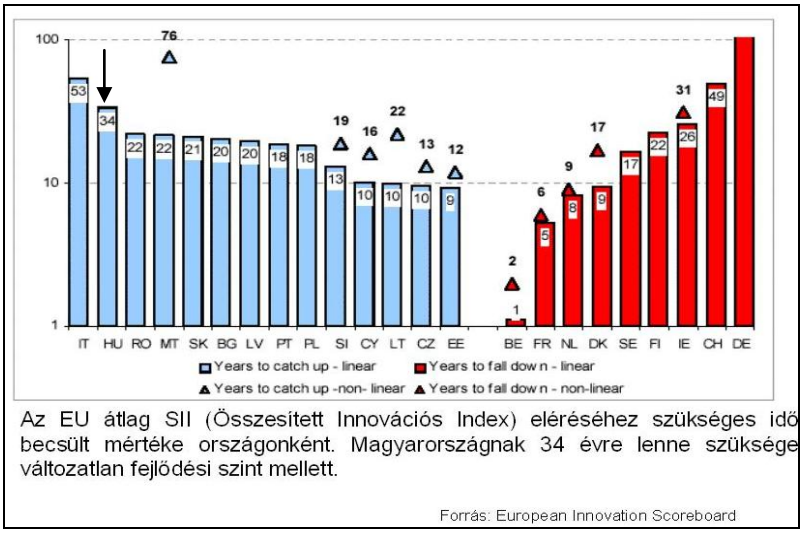

Az EU átlag SII (Összesített Innovációs Index) eléréséhez szükséges idő becsült mértéke országonként. Magyarországnak 34 évre lenne szüksége változatlan fejlődési szint mellett.

Forrás: European Innovation Scoreboard

3. ábra **Az EU átlag SII teljesítményértékének eléréséhez szükséges idő tagállamonként**

Az EU átlagával való összehasonlításból kiderül, hogy leginkább az alkalmazás és a tudásteremtés területén közelítjük meg az EU-átlagot, mintegy 80-85%-ban (*4. ábra*). Az innovációs hajtóerő terén kb. az átlag felét érjük el, az innovációs és vállalkozókedv terén pedig több mint harmadát. A legnagyobb lemaradás a szellemitulajdon-védelem terén tapasztalható: itt az EU-teljesítmény alig 10%-át érjük el.

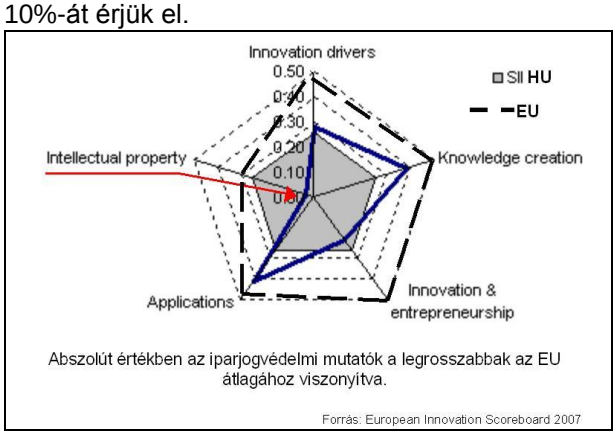

4. ábra **Magyarország teljesítménye indikátorcsoportonként**

A szellemitulajdon-védelmi mutató alacsony volta még inkább elgondolkodtató az alkalmazásban elért európai átlagot megközelítő, igen kedvező eredmények tükrében. Ez azt jelenti, hogy számos alkalmazott kutatási eredménynek nem szentelünk kellő figyelmet a K+F tevékenységből származó üzleti bevételek realizálásának jogi biztosítására. E helyzet javításában egyértelműen komoly szerepe lehet a szellemi tulajdonnal kapcsolatos tájékoztatásnak (*5. ábra*).

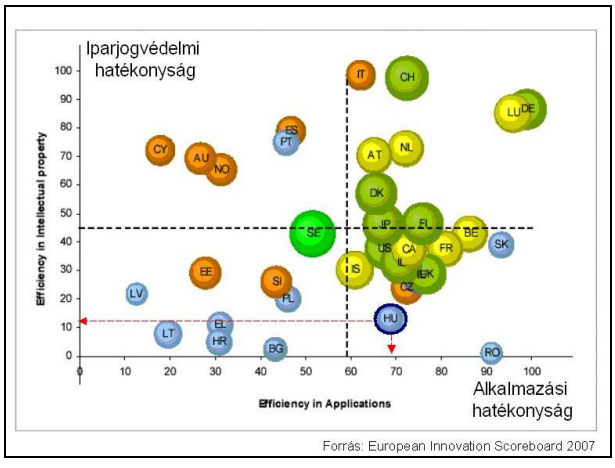

5. ábra **A létrejött innovációs eredmények hasznosítása és az iparjogvédelmi aktivitás összehasonlítása**

A tájékoztatás területén ma már nem az a kérdés, hogyan építsünk újabb elektronikus–internetes adatbázisokat, mivel a fejlesztésben hatalmas verseny alakult ki az egyes szolgáltatók között, hanem az az egyik fő dilemma, hogy ingyenes vagy térítéses szolgáltatások jelentik-e az adekvát megoldást?

Verseny van-e a szabadalmi hivatalok ingyenesen közzétett és a kereskedelmi információszolgáltatók komoly befektetéssel kifejlesztett szolgáltatásai között? Hogyan viszonyulnak egymáshoz a két oldal képviselőinek törekvései? Profitálhat-e a versengésből a felhasználó és hogyan? Egymás után vetődnek fel a kérdések, minden helyzetre érvényes válaszok azonban nem adhatók.

A szabadalmi hivatalok és a kereskedelmi szolgáltatók egyaránt a felhasználók, a közjó érdekében teszik a dolgukat, fejlesztik adatbázisaikat, az adatbázisok adatbázisait, hozzáadott értékkel bíró szolgáltatásokat, illetve bocsátják közre az ún. hatósági munka során keletkezett dokumentumokból létrehozott ingyenes adatbankokat.

Mi vezérli az egyik fél: a kereskedelmi szolgáltatók, és mi a másik fél: a szabadalmi hivatalok fejlesztéseit? Természetesen mindkettőjükét a felhasználók jobb kiszolgálásának vágya.

Az üzleti alapon működő szolgáltatók nem tehetnek mást, minthogy fejlesztéseikkel erősítik piaci pozícióikat, invesztálnak versenyképességük fenntartása érdekében, miközben az elmúlt tíz évben a piacon megjelentek a nemzeti hivatalok és a nemzetközi szervezetek, amelyek ingyenes szolgáltatásaikkal „rontják az üzletet”, „lehűtik az innovációt”.

A szabadalmi információszolgáltatások piaca ugyanúgy rugalmasságot, ötletességet és az igények változásainak rezdüléseit figyelembe vevő befektetői szemléletet igényel, mint más piaci szegmensek.

Mi a helyzet a nemzeti szabadalmi hivatalok e téren kifejtett tevékenységével?

Az Európában bekövetkezett szemléleti változást nyomon követhetjük azokból a jelmondatokból, amelyeket az *Európai Szabadalmi Hivatal* az általa évente megrendezett *PATLIB* (*Szabadalmi Információs Központok Hálózata*) konferenciák vezérfonalaként tett közzé:

- *2002 Új korszak kezdete,*
- *2003 Befektetés a jövőbe,*
- *2004 Fordítsuk képességeinket az ügyfelek hasznára,*
- *2005 Fókuszban az ügyfél,*
- *2006 PATLIB-központok az innováció szolgálatában,*
- *2007 PATLIB-központok: az Ön partnerei az innovációban,*
- *2008 A jövőre felkészült hálózat.*

E jelmondatokból is érzékelhető az a változás, amelynek során a tevékenység már nem az információforrás létrehozására összpontosít, mert adottnak tekinti a minőségi és megbízható adatvagyonra épülő információforrást, hanem a felhasználóra koncentrál: azaz az információ szakszerű felhasználásával keletkező tudás gazdasági jelentőségére.

A szellemi tulajdonnal kapcsolatos információk hasznosíthatóságának elvei alapjukban nem változtak, a gazdasági életben jelentős anyagi források megtakarítására adnak lehetőséget, ha a következő célok érdekében alkalmazzák őket:

- a technika állásának megismerése (K+F költségek optimalizálása),
- a versenytársak monitorozása, a párhuzamos tevékenységbe fektetett összegek kiküszöbölése,
- licenclehetőségek feltérképezése,
- a jogsértés, bitorlás elkerülésével az anyagi veszteség minimalizálása,
- a cég szellemi termékeinek oltalmazása, biztonságos üzleti környezet kialakítása,
- a szellemi apport értékének növelése stb.

Az osztrák *KMU Forschung* (*Kisvállalkozások Tevékenységét Kutató Intézet*) többek között az Európai Bizottság megrendelésére elkészítette a kis- és középvállalkozói szellemitulajdon-védelmi innovációtámogató nemzeti és regionális szolgáltatások összehasonlító tanulmányát: „Benchmarking Study of National and Regional IPR Support Services for SMEs”. A legjobb 15 európai gyakorlat azonosítását megelőzően összesen 279 szolgáltatást hasonlítottak össze, ezek közül pedig 72-t részletesen vizsgáltak. A két-két brit, német, francia, továbbá a finn, a dán, az ír, a spanyol és a luxemburgi díjnyertes szolgáltatás mellett egy hazai kezdeményezés, a VIVACE program is helyet kapott a 15 ajánlott legjobb európai gyakorlat között.

A legjobb gyakorlatok jellegzetes elemei, azaz a siker kulcsai három szolgáltatási jellemző köré csoportosulnak:

1. Üzleti tanácsadás – többnyire pénzügyi támogatási konstrukció mellett.
   Az ajánlott 15-ből 11 szolgáltatás terjed ki ilyen irányú tevékenységre. Jellemzően az iparjogvédelmi tevékenység költség-/megtérülés elemzését, kereskedelmi, technológiai és jogi tanácsadást, iparjogvédelmi auditot és portfólióépítési szaktanácsadást, versenytársfigyelést, professzionális szabadalmi ügyvivői segítségnyújtást, üzletiterv-készítési tanácsadást foglalnak magukban.

2. Tudatosságnövelés és információszolgáltatás.
   A követésre javasolt példák mindegyikére jellemző ez a fajta tevékenység, ám megfigyelhető, hogy az esetek túlnyomó többségében integrált üzleti, vállalkozásfejlesztési és pénzügyi információszolgáltatási, továbbá infobrókeri szolgáltatásokat nyújtanak.

3. Szervezetközi együttműködés.
   Az ajánlások legtöbbjénél megfigyelhető, hogy eredményes tudatformáló tevékenységet, kellő piaci penetrációt és kellőképpen kiterjedt szolgáltatási profilt több különböző profilú szolgáltató erőinek egyesítésével lehet elérni.

A nemzetközi vizsgálatok és mutatók tükrében érdemes megvizsgálni a szellemi tulajdon területén működő, meghatározó jelentőségű nemzeti és nemzetközi hivatalok, szervezetek információszolgáltatással kapcsolatos trendformáló tevékenységét, amely egyúttal jelentős mértékben befolyásolja a kereskedelmi szolgáltatók fejlesztési irányait is.

Európából kiindulva érdemes a legfőbb trendeket áttekinteni, kezdve az Európai Szabadalmi Hivatallal. Az iparjogvédelmi információs stratégia ma már az innovációtámogató tevékenység szerves részévé vált, ezért ebbe a szerepbe ágyazva célszerű megvizsgálni a napjainkban kimutatható trendeket.

Az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) innovációtámogató szerepe

A 2006-ban meghirdetett innovációtámogató politika meghatározása szerint a szabadalmi információ és az innováció között rendkívül szoros kapcsolat

van, ennek jegyében jött létre az EPO legutóbb meghirdetett innovációs stratégiája. Vezérmotívuma az *Európai Szabadalmi Hálózat* (*European Patent Network = EPN*), amely az alábbi négy fő részből áll:

- hasznosítás és minőség a kutatási eredmények minőségének fenntartása érdekében;
- a felhasználó támogatása, a nemzeti hivatalok szolgáltatásainak bővítése a speciális kutatások megvalósításával;
- partnerség és együttműködés az Európai Szabadalmi Egyezmény 31 (2006) tagországának* szükségletei tekintetében a 320 PATLIB-központ, a nemzeti hivatalok és az EPO között;
- a szabadalomkutatatási munkamennyiség megosztása.

A fentiekből következően a pillérek közül a harmadik fejti ki részletesen az információs stratégiával kapcsolatos elveket: a nemzeti gyakorlatok harmonizálása, hosszú távú képzés, adatbázisok és eszközök hasznosítása a felsorolt célok szolgálatában.

2003-ban az EPO megrendelésére a tagországokban készített „*Patent Information Survey*" kimutatta, hogy a vállalkozások a szabadalmi információkat technológiafigyelésre, versenytársak figyelésére, monitorozásra kívánják felhasználni, illetve hogy az internetes szabadalmi információk jelentősége és az iránt való kereslet megnőtt. A vizsgálat egyik fontos eredményeképpen kiderült, hogy szabadalmi információs kérdésekben a vállalkozások előnyben részesítik a nemzeti hivatalokat. A vállalkozásokkal való közvetlen kapcsolat a nemzeti hivatalokra jellemző, ezért kívánja ezt a tudást megosztani az EPO az Európai Szabadalmi Hálózat létrehozásával. Az együttműködésnek ez az új módja nemcsak a szabadalmi információ szerepének változását, hanem az innovációs folyamat szempontjából a szabadalmi tevékenység egész spektrumát is előnyösen fogja befolyásolni.

A fentiekre való tekintettel az EPO 2007–2009-es nemzeti együttműködési programjai keretében nagy hangsúlyt fektet a nemzeti szabadalmi hivatalok vállalkozói innovációs tevékenységének támogatására, mint például a vállalkozások szellemi vagyonának auditálására vonatkozó szolgáltatások kifejlesztése és bevezetése, tanácsadó és vállalkozói érdekszövetségek innovációtámogatási képességének fokozását eredményező képzések szervezése, nemzetközi kooperációs projektek keretében közös szolgáltatások nyújtásának megszervezése.

Az EPO, felismerve a változó igényeket, a 320 PATLIB-központ feladatkörének és tevékenységének átstrukturálását szorgalmazza. Az eddigi könyvtári információszolgáltatásokról a hangsúly a proaktív információbrókeri, innovációtámogatási tevékenységre terelődik át. A regionális gazdaságélénkítő hatású, ún. klaszterformációt elősegítő egyetemi/kutatóintézeti és vállalkozási kooperációban megvalósuló alkalmazott K+F eredmények piaci hasznosítása elsőrendű fontosságú. Ezért az ún. *spin-off* szervezeteket létrehozó projektek támogatása, illetve az egyetemi tudásközpontokra alapozott technológiatranszfer-irodák szellemitulajdon-védelmi felvértezése az együttműködési projektek fókuszában helyezkedik el.

Az ún. „trilaterális együttműködés" hatása a szabadalmi információs tevékenységre

Az ún. „trilaterális együttműködés" az Európai Szabadalmi Hivatal, a *Japán Szabadalmi Hivatal* és az *Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala (USPTO)* közötti együttműködést jelenti. Az együttműködés 2007-ben már 25 éves múltra tekintett vissza.

A három, nemzetközi trendeket meghatározó szervezet első számú vezetői ekkor jelölték ki a továbbfejlődés fő irányait. Ezek a hivatalok ma is a szabadalmi bejelentések számának rohamos emelkedésével szembesülnek. A *Kínai* és a *Koreai Szellemi Tulajdoni Hivatal* is egyre nagyobb számú szabadalmi bejelentéssel birkózik, a világ gazdaságában folyamatosan növekvő szerepük alátámasztja aktívabb részvételüket a „trilaterális együttműködés"-ben. Ugyancsak a gazdasági helyzet változása nyomán vált jelentős tényezővé a *Brazil* és az *Indiai Szabadalmi Hivatal*, amelyekkel hamarosan szorosabbra fűzi kapcsolatait a „trilaterális együttműködés".

Az együttműködés keretében végzett tevékenység kiterjed az automatizálásra, a szabadalmi elbírálók cseréjére, illetve a kutatási jelentések rendelkezésre bocsátására, a dokumentáció, a szabadalmi jog és a díjpolitika harmonizálására, valamint az információs politika területére. Európai részről szükségesnek látják az ún. „trilaterális szabvány" megalkotását, a „*minőség mennyiség helyett*" elvének alkalmazását és az eljárás minden szakaszának egységesítését.

* Számuk 2008-ban: 34

Ez utóbbi kihatással lesz a dokumentációs és az osztályozási rendszerekre, az újdonságvizsgálatra, a közös kutatási (beleértve az osztályozási rendszerek harmonizációját) és a nyelvi eszközökre, azaz a teljes vizsgálati szakaszra. Ha ez a nemzetközi együttműködés a tervek szerinti nagyobb fordulatszámra kapcsol, jelentősen befolyásolni fogja a szabadalmi eljárás folyamatát és az információszolgáltatási trendek irányát.

Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala (USPTO) információs politikája

Az előbbiekben említett „trilaterális együttműködés"-ben meghatározott elveken kívül alapdokumentumnak tekinthető az USPTO stratégiája a 2007–2012 közötti időszakra. Ebben az egyik cél az USPTO tevékenysége során keletkező információkhoz és adatokhoz való online hozzáférés jelentős egyszerűsítése.

A szabadalmi és védjegyinformáció-szolgáltatás az Egyesült Államokban az USPTO szakmai felügyeletével működtetett ún. *PTDLP* (*Patent and Trademark Depository Library Programme*) hálózaton keresztül valósul meg. Ezek a könyvtárak az USPTO-val kötött együttműködési szerződésben vállalják, hogy megfelelő ismeretekkel felvértezett könyvtárosokkal működtetik a szabadalmi és védjegyinformáció-szolgáltatást. Jelenleg 85 egyetemi és megyei könyvtárban találhatók ilyen szolgáltatások, amelyeknek célja a szabadalmi és védjegy-információval kapcsolatos tudatosságnövelés, a potenciális felhasználók képzése, ingyenes hozzáférés megvalósítása a gyűjteményekhez és eszközökhöz, valamint az USPTO szolgáltatásaival kapcsolatos visszajelzések szorgalmazása. E könyvtári hálózat saját szakmai szövetséget és honlapot működtet. Meghívott előadóik rendszeresen beszámolnak eredményeikről az EPO évente megrendezett PATLIB-konferenciáján.

A japán Iparjogvédelmi Információs és Oktatási Nemzeti Központ – az Iparjogvédelmi Digitális Könyvtár

A Japán Szabadalmi Hivatal stratégiai programjaiban is jelentős szerepet játszik az információszolgáltatás, amelyet a 2001-ben létrehozott önálló intézmény, az *Iparjogvédelmi Információs és Oktatási Nemzeti Központ* (*INPIT*) működtetése is alátámaszt. A következő feladatok ellátásának szükségességén alapul ennek az intézménynek a tevékenysége: tájékoztató könyvtár működtetése, iparjogvédelmi konzultáció nyújtása, a licenctevékenység promóciója, iparjogvédelmi információszolgáltatás, iparjogvédelmi oktatás az emberierőforrás-fejlesztés szolgálatában.

Az 1999-ben beindított *Iparjogvédelmi Digitális Könyvtár* (*IPDL*) ugyancsak az INPIT honlapján keresztül érhető el, ingyenes keresési lehetőségeket kínálva a felhasználóknak. Az IPDL adatbázisa tartalmazza a japán szabadalmi és használatiminta-, védjegy- és formatervezésiminta-közlöny adatait, a vizsgált és a nem vizsgált szabadalmi bejelentések angol nyelvű adatait, valamint az USPTO-val és az EPO-val folytatott adatcsere-együttműködésben kapott külföldi dokumentumok adatait.

Mivel a japán kormány nagy hangsúlyt fektet az iparjogvédelem gyakorlati hasznosítására, az INPIT feladatai között megtalálható a licenchasznosítással kapcsolatos szolgáltatás, amely bevezetése óta jelentős eredményekkel járult hozzá a japán ipar innovációs eredményeihez.

A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) információs tevékenysége

A szellemi tulajdonra vonatkozó tájékoztatás összefoglaló kézikönyve a *WIPO Handbook on Industrial Property Information and Documentation*, amelyet a világszervezet bővített, megújított angol nyelvű internetes változatban, 2006 februárjában jelentetett meg (*http://www.wipo.int/standards/en/index.html*).

A WIPO jelentős feladatokat vállal az iparjogvédelmi dokumentumok szabványosítása terén, mivel alapfeladatai közé tartozik az ún. *Patent Cooperation Treaty* (*PCT*) szerinti eljárás keretében keletkező dokumentumok közrebocsátása. Mint az *ENSZ* szellemi tulajdonnal foglalkozó szakosított szervezete, állandó munkabizottságot működtet *Standardization Committee for Information Technology* (*SCIT*) néven, amely az egyes WIPO-szabványok továbbfejlesztését hivatott rendszeresen elvégezni. A szellemi tulajdonra vonatkozó tájékoztatási és dokumentációs kézikönyv tartalmazza a dokumentációs szabványok gyűjteményét is. Az iparjogvédelmi osztályozási rendszerek fejlesztését, így a nemzetközi szabadalmi osztályozási (*NSZO*) rendszer a technika fejlődésének felgyorsulása miatt elodázhatatlan reformját ugyancsak a WIPO koordinálja (*http://www.wipo.int/classifications/en/*). (Az NSZO reformjával

kapcsolatban számos cikk jelent meg a „World Patent Information” c. folyóiratban.)

A WIPO ezen kívül több más tevékenységet is felvállal az információszolgáltatás területén, fejleszti és működteti az ún. *IPDL*-t (*Intellectual Property Digital Library*), továbbá közzéteszi a PCT-bejelentésekben található nukleotid- és/vagy aminosavszekvencia-listákat.

A jövőre vonatkozó tervei között szerepel egy olyan központi keretrendszer létrehozása, amely az összes PCT-terméket és -szolgáltatást elérhetővé teszi, továbbá a teljes elektronizáció (minden online), egyetlen autentikus PCT-forrás létrehozása és a WIPO-szabványok következetes alkalmazása az elektronikus dokumentumok terén. A WIPO célja a többi nemzetközi szervezethez hasonlóan, hogy a felhasználók minél szélesebb körének tegye hozzáférhetővé az adatbázisokat, és ezeken keresztül az iparjogvédelmi dokumentumokat. A WIPO a kis- és közepes méretű vállalkozások szellemitulajdon-védelmi tudatosságának növelésében is aktív szerepet vállal.

A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal információs tevékenysége

Az Európai Unió *Belső Piaci Harmonizációs Hivatalát* (*BPHH*) a szakmai közönség röviden közösségi védjegyhivatalként emlegeti, tevékenysége ugyanakkor nemcsak a közösségi védjegyekre, hanem a közösségi formatervezési mintákra is kiterjed. A védjegyeljárások során keletkező dokumentumok adatai a *CTM-online* adatbázisban kereshetők, amely a közösségi védjegyrendszer indulásától (1996) tartalmazza a közösségi védjegybejelentések és lajstromozott védjegyek adatait. Az adatbázis a BPHH holnapján (*http://oami.europea.eu*) keresztül érhető el. A keresés és megjelenítés öt nyelv közül választható (angol, francia, német, olasz, spanyol). A közösségi formatervezésiminta-oltalom keretében lajstromozott formatervezési minták adatait az *RCD-online* adatbázis tartalmazza. Használata segítséget nyújt mindazoknak, akik a modern piacgazdaság szellemitulajdon-védelmi kihívásait felvállalva tájékozódni kívánnak a lajstromozott formatervezési mintákat illetően. Ez az adatbázis is a BPHH honlapján keresztül, a Databases (adatbázisok) menüpont alatt érhető el.

Az ún. hatósági eljárás során keletkezett adatok adatbázisba szervezése és közrebocsátása, hozzáférhetővé tétele a nemzetközi szellemitulajdon-védelmi hivatalok és szervezetek alapfeladatai közé tartozik. Az elmúlt néhány évben ezek az intézmények, szervezetek felismerték, hogy tevékenységük megismertetése és a hasznosításra vonatkozó célzott kommunikáció a gazdasági versenyképességi mutatókat milyen jelentős mértékben javíthatja. Mivel a nagy nemzetközi szervezetek általában nincsenek közvetlen kapcsolatban a vállalkozásokkal, és promóciós eszközeik is korlátozottak, ezért mind az Európai Szabadalmi Hivatal, mind a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal kialakított bizonyos együttműködési formákat a nemzeti szellemitulajdon-védelmi hivatalokkal annak érdekében, hogy kapcsolatrendszerükön keresztül elősegítsék a rendelkezésre álló információs eszközökkel kapcsolatos ismeretek tudatosítását, a forrásokból nyerhető ismeret és tudás gyakorlati alkalmazását. Az Európai Szabadalmi Hivatal nemzeti akcióterv-programja ilyen együttműködési intézkedéseket tartalmaz, amelyek között megtalálhatók a tanfolyamoktól kezdve a legkülönbözőbb tudatosságnövelő tevékenységek, szolgáltatások.

A BPHH ugyancsak együttműködési szerződést köt azokkal a nemzeti hivatalokkal, amelyek vállalkoznak a közösségi védjegyekre és formatervezési mintákra vonatkozó ügyfélszolgálati, oktatási és promóciós tevékenységre.

Ez a felismerés az alapja az ezredforduló óta a szellemi tulajdonnal kapcsolatos információszolgáltatásban bekövetkezett paradigmaváltásnak, amely az információforrásokról a felhasználóra, a vállalkozó lappangó igényeire építve a felhasználónak gazdasági hasznot hajtó szolgáltatásokra helyezi át a hangsúlyt.

Irodalom

EDFJÄLL, Kurt: The EPO’s patent information policy reviewed. = World Patent Information, 29. köt. 2. sz. 2007. június, p. 144.

European Innovation Scoreboard 2007. = http://www.proinno-europe.eu/extranet/eis2007

Benchmarking national and regional support services for SMEs in the field of intellectual and industrial property (2008). = *http://www.kmuforschung.ac.at/en/*

Az USA Szabadalmi és Védjegyhivatalának stratégiája. = http://www.uspto.gov/web/offices/com/strat2007/stratplan2007-2012.pdf

A szellemi tulajdon nemzetközi tájékoztatási kézikönyve. =
http://www.wipo.int/about-ip/en/iprm/
http://www.inpit.go.jp/english
http://www.epo.org
http://www.trilateral.net/objectives/
http://www.uspto.gov
www.uspto.gov/go/ptdl/ptdlserv.htm
http://www.jpo.go.jp
http://www.ipdl.inpit.go.jp
http://www.inpit.go.jp/english
http://www.wipo.int
http://oami.europa.eu

Beérkezett: 2008. IX. 29-én.

Bakos Éva
az MSZH Iparjogvédelmi Tájékoztatási és Oktatási Központjának igazgatója.
E-mail: *eva.bakos@hpo.hu*

Haszonits András
az MSZH Iparjogvédelmi Tájékoztatási és Oktatási Központjában az oktatási terület vezetője.
E-mail: *andras.haszonits@hpo.hu*

Jelentkezési felhívás segédkönyvtáros-tanfolyamra

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK) segédkönyvtáros tanfolyamot hirdet.

A tanfolyam 2009. januárban, keresztféléves képzési formában indul.

A képzés időtartama két félév.

A foglalkozásokat heti egy alkalommal, csütörtökönként, minden hónap utolsó hetében szerdán és csütörtökön 8-tól 17 óráig tartjuk.

Az oktatás elsősorban gyakorlati jellegű, amely a vizsgakövetelményekben is érvényesül. A képzés emelt szintű középfokú tanfolyamnak minősül. A végzett hallgató munkaköre segédkönyvtáros, **besorolása E kategóriás.**

Részvételi díj a két félévre 150 000,- Ft, a vizsgák költsége előreláthatólag további maximum 50 000,- Ft. Felvételi vizsga nincs, a beiratkozás feltétele az érettségi bizonyítvány bemutatása.

A tanfolyam jegyzeteit, segédkönyveit kölcsönzés formájában biztosítja a szervező intézmény.

A képzésre azoknak a jelentkezését várjuk, akik a könyvtári munka gyakorlatát rövid idő alatt kívánják elsajátítani, és a számítógép használatában négy ECDL modul megismerésével jártasságot akarnak szerezni.

Jelentkezésüket **2008. december 15-ig** írásban kérjük elküldeni a

BME OMIKK
Segédkönyvtáros-képzés
1111 Budapest, Budafoki út 4-6.
címre vagy a
gylengyel@omikk.bme.hu
e-mail címre.

További felvilágosítás a **463-3534**-es telefonszámon Lengyel Gyöngyitől kérhető.